

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponentský posudek

Autorka práce: Jana Kirsová

Název práce: *Antropocentrismus ve vztahu k živé přírodě*

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Josef Kandert, CSc.

Oponent: Jakub Grygar, Ph.D.

Navržené hodnocení: velmi dobře

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl práce je v posuzovaném textu poměrně srozumitelně formulovaný. Jana Kirsová chce ve své diplomové práci diskutovat ideové zdroje tzv. antropocentrismu, tedy takového pohledu na svět, v němž příroda a přírodní zdroje slouží primárně k uspokojení potřeb člověka - autorka mluví o nadřazenosti člověka nad přírodou (str. 2). Ve druhé části práce pak diplomantka identifikuje alternativní přístupy a myšlenkové směry, které se k antropocentrickému užívání světa staví kriticky (s. 3). Struktura práce, obsah jednotlivých kapitol i dílčí závěry takto předsevzatému úkolu odpovídají. Závěr práce je však značně kusý, když po sedmdesáti čtyřech stranách textu si autorka vystačí s pouhými třemi odstavci. Tento spíše formální ráz Závěru je dán patrně tím, že si ve svém textu Jana Kirsová neklade vlastně žádnou výzkumnou otázku, na niž by hledala odpověď. Cílem jejího textu je pouze vymezit klíčový pojem a představit jej v určité historické perspektivě. Poté, co tak učiní na stránkách příslušných kapitol (nutno podotknout, že poměrně dobře rozvržených), však jakoby již v Závěru nebylo co dodat.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka vychází z poměrně bohatého korpusu literatury, včetně cizojazyčné. K tomuto korpusu mám však čtyři poměrně důležité poznámky.

- a) Jakkoli je seznam použité literatury poměrně rozsáhlý, autorka se ve značné části svého textu opírá především o texty dvou autorů, Erazima Koháka a Hany Librové. Oba dva jsou bezpochyby autoři, které by v českém kontextu bylo chybou pominout, avšak je otázkou, zda lze na nich stavět přehled (popř. diskusi?) autorčina tématu.
- b) Volba Koháka a Librové jako klíčových autorů pak patrně ovlivnila i tematické zacílení práce. Studované téma je vsazeno především do diskusí vedených v 70. letech 20. století nebo dokonce o dekádu dříve (včetně hlavních autorů, kteří mají být jeho reprezentanty – Donella Meadows, James Lovelock, Erich Fromm, Fritjof Capra). Autorka si je sice

vědoma, že se za posledních třicet let diskuse jejího tématu někam významně posunula, avšak uvádí to pouze v náznacích (ilustrativně ve své zmínce o ANT).

- c) Autorka v dílčích kapitolách pracuje jako s klíčovými texty i s pracemi Šárky Jansové a Heleny Továrkové (bakalářské práce), Lenky Kavalírové (magisterská práce), Zuzany M. Kostíkové (rozhlasový popularizační pořad). To považují při zpracování diplomové práce za značně problematické. Připouštím, že texty takovéto povahy mohou dobře posloužit při základní orientaci v tématu, nikoli však jako hlavní zdroj dat.
- d) Poslední poznámka poukazuje na oborovou neukotvenost práce. Tím, že posuzovaný text nehledá odpověď na žádnou jasně formulovanou otázku, protože autorka neřeší žádný problém, chybí jí korektiv, který by práci vsazoval do jasné sociálněvědní tradice. Diplomová práce není sociologií (natož antropologií) přístupů k environmentální krizi a jejich řešení, ale spíše souhrnnou zprávou o tom, jak si tuto krizi také můžeme představovat a jak na ni také můžeme reagovat. Promítnuto do zde vedené diskuse adekvátnosti skladby literatury, práce nestojí ani na sociologické literatuře ani na antropologické (byť zde najdeme množství titulů z těchto disciplín), ale opírá se spíše o texty z filosofie přírody, etiky, religionistiky a, především, environmentalistiky.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Částečně jsem již na tuto otázku odpověděl v předchozím bodě. Autorka mnohdy čerpá sice z relevantních textů (tehdy, když nereprodukuje informace z popularizačních prací nebo ze závěrečných prací), avšak ty jsou vsazeny do sporů vedených v sociálních vědách v reakci na ekologickou a společenskou krizi kapitalismu, která proběhla v 60. a 70. letech.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Doposud uvedené by nemělo zastítn jednu důležitou věc. Jakkoli mám výhrady (někdy značné) k tomu, s jakou literaturou autorka pracuje a jak (metoda mozaikovitého sestavování textu z citací různých autorů), samotný text je velmi čtivý, logicky sestaven a autorčina tvrzení jsou přehledná a srozumitelná. Práce ukazuje, že se Jana Kirsová ve svém tématu orientuje (alespoň tedy v mantinelech, které si zvolila) a dokáže jasně a srozumitelně argumentovat.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Formální stránka práce má standardní úroveň. Pokud nejde vyloženě o online zdroj, nebývá příliš obvyklé uvádět v seznamu literatury internetové odkazy na odkazované texty (např. přes googlebooks.cz), avšak tento nestandardní krok není nikterak na úkor transparentnosti dokladovaných zdrojů, spíše naopak.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Vysvětlete, jakých podob nabývá diskuse antropocentrismu v současné sociologii nebo antropologii (klíčová témata, autoři, případně spory).

Celkové hodnocení práce: Posuzovaná diplomová práce Jany Kirsové je napsaná čtivě a se zřetelnou autorčinou erudicí. Její slabiny jsou dány oborovou neukotveností, vzhledem k volbě literatury i jistou zastaralostí a tím, že kromě autorčiny sečtělosti a autorské zdatnosti neumožňuje plně ocenit i její analytické či interpretační dovednosti. V případě přesvědčivého výkonu u obhajoby navrhuji práci ohodnotit jako velmi dobrou.

Datum: 30. 5. 2015

Podpis: